

Jaarverslag 2020 Ouderenberaad Zorg en Welzijn Zuid-Holland Noord

1. Wat is het Ouderenberaad Zorg en Welzijn Zuid-Holland Noord?

Het Ouderenberaad Zorg en Welzijn Zuid-Holland Noord is één van de acht regionale ouderendelegaties die vanuit het Nationaal Programma Ouderenzorg (NPO) zijn gestart met het doel de stem van ouderen te laten horen binnen onderwijs, onderzoek en beleid. Vanaf de oprichting in 2008 is het Ouderenberaad verbonden met het LUMC (het wetenschappelijk onderzoek, de opleiding geneeskunde, en de master Vitality and Ageing) en de Hogeschool Leiden (Werkplaats Sociaal Domein). Sinds 2019 is het Ouderenberaad ook nauw verbonden met het Universitair Netwerk voor de Care sector in Zuid-Holland (UNC-ZH). Naast zijn functie op regionaal niveau is het Ouderenberaad op landelijk niveau formeel vertegenwoordigd in de door de Minister van VWS ingestelde Raad van Ouderen. Hierin hebben vertegenwoordigers van alle acht regionale ouderenorganisaties zitting. Het Ouderenberaad stelt zich ten doel de kwaliteit van leven van ouderen te bevorderen door als competente partner te functioneren bij onderwijs, onderzoek en beleidsontwikkeling op het gebied van wonen, welzijn en zorg voor ouderen. De leden van het Ouderenberaad zijn allen 60-plussers met hun eigen competentie ten aanzien van deze missie van het Ouderenberaad.

2. Hoe werkt het Ouderenberaad?

2.1 Het plenaire Ouderenberaad en het Presidium

Het Ouderenberaad telt momenteel 20 leden, van wie 11 mannen en 9 vrouwen. Eén lid heeft een Surinaamse achtergrond.

Het plenaire Ouderenberaad is het beleidsbepalende orgaan waar:

- Informatie wordt gepresenteerd en uitgewisseld over lopende en nieuwe activiteiten in de afzonderlijke werkgroepen en projectgroepen;
- De kennis en competenties van de leden worden vergroot door het uitnodigen van sprekers vanuit andere organisaties;
- Wordt besproken aan welke projecten we deelnemen en over welke projecten we adviseren;
- Adviezen, jaardocumenten en afvaardiging naar andere organisaties worden vastgesteld.

Het Ouderenberaad kent een Presidium, dat de dagelijkse leiding van het Ouderenberaad vormt. Het bereidt de agenda van de vergaderingen van het Ouderenberaad voor en bespreekt de toewijzing van taken aan een of meer van de werkgroepen.

2.2. De werk- en projectgroepen van het Ouderenberaad

Binnen het Ouderenberaad functioneren drie werkgroepen:

- *De werkgroep Wonen, Welzijn en Zorg (WWZ)*
De werkgroep Wonen, Welzijn en Zorg richt zich op de verbetering van de zorg voor en het welzijn en wonen van de ouderen in de wijk en de gemeenten. De zorg betreft hier wijkgerichte zorg, eerstelijnszorg, thuiszorg en dergelijke. De werkgroep werkt nauw samen met de Werkplaats Sociaal Domein van de Hogeschool Leiden. Gezien de thema's die spelen in de Raad van Ouderen heeft de werkgroep WWZ ook een belangrijke rol bij de voorbereiding van de inbreng van het Ouderenberaad in de Raad van Ouderen.
- *De werkgroep Zorg en Onderwijs (Z&O)*
De werkgroep Zorg en Onderwijs richt zich op onderzoek en onderwijs in relatie tot de zorg, met name ziekenhuis- en verpleeghuiszorg. De werkgroep geeft in dat kader advies aan onderzoekers van met name het LUMC en UNC-ZH met betrekking tot voorgenomen onderzoeksplannen en draagt actief bij aan de opleidingen van a.s. professionals (geneeskunde studenten, studenten van de master Vitality and Ageing).
- *De werkgroep Achterban (AB)*
De werkgroep Achterban richt zich op het versterken en onderhouden van contacten met de achterban, via samenwerking met andere ouderenorganisaties en het inrichten en onderhouden van een breed samengesteld netwerk van ouderen die het Ouderenberaad willen en kunnen ondersteunen in zijn werkzaamheden.

- *Projectgroepen*

Sommige onderwerpen of projecten reiken over de grenzen van werkgroepen heen, of betreffen samenwerking met anderen. In die gevallen kunnen op voorstel van het Presidium door de plenaire vergadering al dan niet tijdelijke Projectgroepen worden ingesteld.

2.3. Formele samenwerkingsovereenkomsten

Het Ouderenberaad heeft vier vaste samenwerkingspartners: het LUMC, de Leidse Hogeschool/Werkplaats Sociaal Domein Leiden & Den Haag, het UNC-ZH (Universitair Netwerk voor de Care sector Zuid-Holland) en Beter Oud/de Raad van Ouderen. Met deze vier partijen zijn, in formele samenwerkingsovereenkomsten, afspraken vastgelegd over onder meer de financiële en personele ondersteuning die de partners aan het Ouderenberaad toezeggen.

Voor uitgebreidere beschrijving van de missie, visie en structuur van het Ouderenberaad, zie de notitie *Ouderenberaad – Wie zijn wij en wat doen we.*

3. Jaarverslag 2020

3.1. Activiteiten per samenwerkingspartner

Leden van het Ouderenberaad nemen deel aan allerlei overleggen en adviesgroepen in de regio. In 2020 bestonden de relaties van het Ouderenberaad met zijn formele samenwerkingspartners uit de volgende activiteiten.

3.1.1 LUMC

- *Taskforce Ouderenzorg*

Drie leden van de werkgroep Zorg en Onderwijs maken deel uit van de klankbordgroep van de Taskforce Ouderengeneeskunde. Deze is in 2018 door de Raad van Bestuur van het LUMC ingesteld met de opdracht een visie te ontwikkelen op de zorg voor de oudere patiënt in het LUMC, het creëren van draagvlak voor die visie en het voorstellen van een Plan van Aanpak om de visie in het LUMC te implementeren. Met enige vertraging vanwege de coronacrisis heeft de Taskforce voorjaar 2019 haar visie en Plan van Aanpak: "Passende zorg voor de oudere patiënt in het LUMC" gepresenteerd aan de Raad van Bestuur. In de uitvoering is helaas door de coronacrisis opnieuw vertraging ontstaan maar de verwachting is dat dit in 2021 alsnog gaat plaatsvinden en dat op dat moment ook de klankbordgroep weer actief wordt betrokken.

- *Onderzoeksvoorstel stoppen met statines*

De werkgroep Zorg en Onderwijs besprak een onderzoeksvoorstel van de divisie Public Health en Eerstelijns Geneeskunde (PHEG) over stoppen met statines, waaraan de LUMC afdeling PHEG samenwerkt met de Universiteit van Amsterdam. De werkgroep gaf feedback op het voorstel en betuigde steun. Ondanks de betuigde steun door de werkgroep is de subsidieaanvraag helaas niet gehonoreerd. Bij eventuele nieuwe subsidie gelegenheden gaat het onderzoeksteam zich beramen of ze het nogmaals willen proberen.

- *Blokcommissie Ouderengeneeskunde (opleiding Geneeskunde)*

Vanuit de werkgroep Zorg en Onderwijs maakt één lid van de werkgroep – samen met een lid van het plenaire Ouderenberaad – deel uit van de blokcommissie van het (jaarlijks in het voorjaar gegeven) blok Ouderengeneeskunde voor vierdejaars studenten geneeskunde. In deze commissie wordt gedurende het jaar gereflecteerd op de inhoud, resultaten en vormgeving van het blok. Vanuit de werkgroep maar ook vanuit het plenaire beraad werken ouderen als ervaringsdeskundigen mee aan de in het blok gehouden interviews en werkgroepen met de studenten.

3.1.2 Master Vitality and Ageing

- *Onderwijsactiviteiten*

Gedurende het hele jaar hebben leden van de werkgroep Zorg en Onderwijs, maar ook leden van het plenaire Ouderenberaad, actief bijgedragen aan werkgroepen, interviews en bijeenkomsten met de masterstudenten Vitality and Ageing.

- *Visitatiecommissie*
In 2020 is de Master geëvalueerd in een officiële visitatie door een externe commissie van deskundigen. Aan deze evaluatie hebben leden van de werkgroep Zorg en Onderwijs, samen met andere leden van het Ouderenberaad, bijgedragen, zowel in de fase van de voorbereiding als bij de uitvoering, via een interview door de visitatiecommissie.
- *Projectgroep Netwerk OB/V&A*
In de zomer van 2020 is in samenwerking met de Master Vitality and Ageing een Netwerk Ouderenberaad opgezet. Doel van dit Netwerk is meer ouderen te betrekken bij de projecten en adviezen van het Ouderenberaad. Voor deze samenwerking met de Master V&A is een aparte Projectgroep Netwerk OB/V&A ingericht bestaande uit vertegenwoordigers van het Ouderenberaad en de Masteropleiding. In deze projectgroep worden de thema's en werkwijzen voor de aan het panel voor te leggen vragen voorbereid. Studenten V&A worden vervolgens betrokken bij het opstellen van vragenlijsten en de uitwerking van antwoorden.

3.1.3 Hogeschool Leiden werkplaats Sociaal Domein

- *Videoproject*
Het videoproject Tuinstad-Staalwijk 'Langer wonen van ouderen in de eigen omgeving' waaraan leden van de werkgroep Wonen, Welzijn en Zorg actief meewerkten kwam tot een (voorlopige) afronding met een verslag uitgebracht door Margaret von Faber, als senior onderzoeker verbonden aan de Hogeschool Leiden. De verbeterpunten uit dit eerste project worden meegenomen in het vervolgproject waarbij de situatie in Noordwijk in beeld gebracht zal worden. De ontwikkelingen rond COVID-19 hebben deze voortgang vertraagd.

3.1.4 Universitair Netwerk Care Zuid-Holland

Het UNC-ZH, bestaande uit het LUMC en twaalf zorgorganisaties in Zuid-Holland, is een netwerk voor het samen met de praktijk maken, delen en toepassen van kennis in de verpleeg- en verzorgingshuizen. De drie speerpunten van het netwerk zijn kwaliteit van leven bij dementie, geriatrische revalidatie en palliatieve zorg. Verder vindt het UNC-ZH participatie van ouderen/cliënten belangrijk en gaat het hier de komende jaren mee aan de slag. Het Ouderenberaad heeft in 2020 aan de volgende projecten bijgedragen:

- *Totstandkoming van kwaliteitsstandaarden in de Geriatrische Revalidatiezorg*
Twee leden van de werkgroep Zorg en Onderwijs namen deel aan een panel in het kader van een Delphistudie naar de totstandkoming van kwaliteitsstandaarden in de Geriatrische Revalidatiezorg.
- *Onderzoek naar een werkwijze voor cliëntparticipatie in onderzoek*
Vanuit het Ouderenberaad is een eerste feedback geleverd op de vraagstelling en aandachtspunten voor een literatuuronderzoek. Dit onderzoek heeft enige vertraging opgelopen vanwege de coronacrisis, maar zal dit jaar nader worden uitgewerkt.

- *Vragenlijst Advanced Care Planning bij dementie*
Enkele leden van het Ouderenberaad hebben hun bijdrage geleverd aan het ontwikkelen van een dementievragenlijst in kader van advance care planning.
- *Family Carer Decision Support (mySupport)*
Dit is een internationale studie naar de implementatie en effectiviteit van het ondersteunen van naasten bij het plannen van zorg voor verpleeghuisbewoners met dementie rond het levenseinde. Deelnemende landen zijn Canada, Engeland, Ierland, Italië, Nederland en Tsjechië, die allemaal verantwoordelijk zijn voor een onderdeel van de mySupport studie. De Nederlandse mySupport studie houdt zich bezig met gesprekstraining (ontwikkeld in Engeland) van eerstverantwoordelijke verzorgenden, verpleegkundigen of verpleegkundige specialisten om gesprekken met naasten aan te gaan en voort te zetten rond het proces van proactieve zorgplanning. De informatiebrochure 'Zorg rond het levenseinde' en de bijbehorende 'gesprekshulp' vormen daarbij de basis.
De mySupport studie vanuit Canada richt zich met name op ervaringsdeskundigen uit de deelnemende landen. Deelnemers geven via vragenlijsten feedback, bijvoorbeeld over hun relatie met de verzorging/verpleging, communicatie en mogelijke conflicten maar ook over de inwerking van beslissingen voor een ander (familielid).
Twee leden van de Achterban werkgroep nemen als ervaringsdeskundigen deel aan beide onderdelen van de mySupport studie.

3.1.5 De Raad van Ouderen (RVO)

De Raad van Ouderen (RvO) adviseert de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en andere partijen die actief zijn in de ouderenzorg en vraagt aandacht voor thema's, die voor ouderen van belang zijn. De raad bestaat uit zo'n 20 afgevaardigden van de regionale ouderennetwerken en enkele landelijke ouderenorganisaties.

Het voornemen was de raad een stevige wettelijke basis te geven. Nu de minister van VWS demissionair is geworden, is de positie van de raad vooralsnog onduidelijk

Het functioneren van de RvO is in 2020 getekend door de uitbraak van de Covid-epidemie, zowel waar het gaat om de agenda als de manier van werken. Op de agenda stonden cruciale vraagstukken, zowel voor ouderen als de samenleving als geheel. De Raad heeft vele medisch-ethische discussies gevoerd en de minister van VWS van advies gediend over gevoelige zaken als de lockdown, medische richtlijnen en meer in het algemeen de kwaliteit van leven van ouderen. In verband met de Coronabeperkingen heeft de Raad sinds maart 2020 uitsluitend digitaal vergaderd en wordt informatie gewisseld via de email. Het overleg met de minister was niet alleen digitaal, maar regelmatig liet de minister zich vervangen door een directeur-generaal. Wel heeft de raad een indringende discussie kunnen voeren met Martin van Rijn over de triage richtlijnen. De afgevaardigde van het Ouderenberaad Zuid-Holland Noord heeft daaraan zijn bijdrage geleverd. Het is echter nog moeilijk gebleken om de achterban van het Ouderenberaad goed vooraf te raadplegen en te betrekken bij het werk van de Raad van Ouderen. Vooralsnog heeft de

interactie vooral bestaan uit de verspreiding van de adviezen achteraf, via de website en Nieuwsbrief. Wellicht is het mogelijk om in 2021 een onderzoekspanel in te schakelen om vragen aan ouderen in de regio voor te leggen.

De Raad heeft gedurende het gehele jaar de ontwikkelingen rond de pandemie gevolgd. Eind maart heeft de Raad een brief geschreven waarin naar aanleiding van ongenueanceerde en ongefundeerde uitspraken in de media en de snel verslechterende situatie in de verpleeghuizen aandacht is gevraagd voor de zorg voor oudere coronapatiënten. Ook heeft de Raad een aantal principes geformuleerd voor het nemen van beschermende maatregelen en het instellen van een lockdown. Een aantal van de aspecten waar de Raad in het bijzonder aandacht voor heeft gevraagd zijn: voorkom een tweedeling in de samenleving tussen jong en oud, betrek ouderen, verbind generaties, doe recht aan eigen verantwoordelijkheid van ouderen en zorg voor maatwerk. Verder heeft de Raad enkele praktische adviezen uitgebracht over zaken die samenhangen met de pandemie, zoals het tegengaan van eenzaamheid onder ouderen, de positie van ouderen met een migratieachtergrond en het belang van beeldbellen.

3.1.6 Presentaties in de plenaire vergadering

Naast de contacten met de vier vaste bovengenoemde samenwerkingspartners heeft het Ouderenberaad zich ook in 2020 actief laten bijpraten over nieuwe ontwikkelingen in de regio. Daartoe zijn onderstaande externe sprekers uitgenodigd een presentatie te verzorgen in een vergadering van het plenaire Ouderenberaad.

Namens Transmuralis heeft de heer S. Fiselier (directeur) met collega's gerapporteerd over de diverse activiteiten. Mevr. prof.dr. E. Slagboom (LUMC hoogleraar Moleculaire Epidemiologie) presenteerde recente ontwikkelingen in haar onderzoek naar kenmerken van ouderen die de biologische leeftijd zouden kunnen meten. Mevr. M. Hollander (projectmanager bij Zorg4Effect) verzorgde een presentatie over het project Radicale vernieuwing waardevol onderwijs.

3.2 Activiteiten werkgroepen

Het Ouderenberaad kent drie werkgroepen: werkgroep Wonen Welzijn Zorg, werkgroep Zorg en Onderwijs en werkgroep Achterban. In 2020 hebben de werkgroepen de volgende activiteiten ontplooid.

3.2.1 Werkgroep Wonen Welzijn Zorg (WWZ)

De werkgroep Wonen Welzijn en Zorg (WWZ) was in 2020 vooral de inhoudelijk partner van de Werkplaats Sociaal Domein van de Hogeschool Leiden. Gezien de thema's die speelden in de Raad van Ouderen had de werkgroep ook een coördinerende rol bij het ophalen van input uit het Ouderenberaad ten behoeve van de Raad van Ouderen. De werkgroep WWZ is in 2020 negenmaal bijeen geweest, waaronder vanaf april zesmaal via zoom. De zoombijeenkomsten worden voor ons verzorgd door het LUMC, wat effectief en aangenaam is. Daardoor heeft de werkgroep haar bijeenkomsten ondanks COVID-19 kunnen voortzetten. Helaas lijkt het er wel op dat creativiteit, inspiratie, veldwerk en

plezier en ook resultaten toch wel in meer of mindere mate te lijden hebben, nu de leden elkaar slechts via een beeldverbinding treffen.

- *Woonvisie 2020-2030 gemeenten Leiden en Teylingen*
De in 2019 gestarte inventarisatie van gemeentelijke woonvisies in de regio werd afgerond. Dit project werd vervolgd met het ontwikkelen en aan de gemeenten aanbieden van een beoordelingskader voor woonvisies. Bij die beoordeling staat de vraag centraal of concreet beleid ontwikkeld wordt voor het wonen van ouderen met de nodige breedte en diepgang. Het gaat om geschikte huisvesting in een geschikte omgeving. De gemeenten Leiden en Teylingen reageerden positief op onze inbreng en betrekken het Ouderenberaad bij de ontwikkeling van ouderenbeleid (Leiden op leeftijd), respectievelijk wonen met zorg (Teylingen).
- *Woonzorgvisie: 'Tussenvoorzieningen voor ouderen'*
De werkgroep probeert zich al geruime tijd een beeld te vormen van wat zogenaamde 'tussenvoorzieningen voor ouderen' in de wijk aan zorg, welzijn en tijdelijk wonen zouden moeten bieden. Of men zo lang mogelijk thuis wonen nu ervaart als noodzakelijk beleid, als ideaal of als bittere noodzaak, zonder goede tussenvoorzieningen is het niet echt langdurig haalbaar voor veel ouderen. Het ontwikkelen van een beeld van wat er al is, wat nodig is en van wat realiseerbaar is aan tussenvoorzieningen, maakt het ons mogelijk onze inbreng bij de ontwikkeling van gemeentelijke woonzorgvisies handen en voeten te geven. Een inventarisatie van de stand van zaken bij de ontwikkeling van deze woonzorgvisies in de regio is in 2020 gestart. Voor ouderen zijn de gemeentelijke woonzorgvisies van nog groter belang dan de woonvisies. De werkgroep heeft in het najaar kennis gemaakt met de beleidsmedewerker ouderenbeleid van de gemeente Leiden en ter voorbereiding van een overleg over het 'Actieplan Leiden op leeftijd' schriftelijk commentaar geleverd. Een oriënterend gesprek van de werkgroep met een Leidse en een Teylingse wethouder om te bezien of en hoe het Ouderenberaad behulpzaam kan zijn bij beleidsontwikkeling is door de coronabeperkingen helaas niet gehouden.
- *Sleutelnet*
Sleutelnet is een samenwerkingsverband van de zorgpartijen in de regio Zuid-Holland Noord op het gebied van zorgcommunicatie. Het treedt op als regievoerder in het samenbrengen van bestaande digitale informatie ter bevordering van maximale gezondheid voor alle zorgconsumenten. Daarbij is samenwerking tussen ketenpartners in het zorgproces opgezet door vier samenkomsten per jaar, zowel fysiek als middels zoom. In cycli worden voorstellen gedaan, waarna tussentijdse uitwerking plaatsvindt. De ketenpartners zijn primair zorgaanbieders én zorgconsumenten en secundair welzijnsinstellingen, gemeenten en andere partners. Het Ouderenberaad vervult een klankbordrol bij het bepalen van doelstellingen en de uitwerking van projecten op het gebied van e-health, PGO (persoonlijke gezondheidsomgeving) en ZOA (zorg op afstand). De visie voor de komende jaren van Sleutelnet is dat het zich wil inzetten voor toegang tot informatie en regie bij de zorgconsument. Het 'plan van aanpak

programma PGO, leidend in E-health 2020 – 2022', ligt inmiddels voor.

Medio 2020 bracht de Raad van Ouderen een advies uit over ICT-hulpmiddelen in zorg en welzijn. Dit advies is onder de aandacht van Sleutelnet gebracht en vervolgens met de directeur en een programmamanager besproken.

De contacten worden vanuit het Ouderenberaad onderhouden door enkele leden van verschillende werkgroepen.

3.2.2 Werkgroep Zorg en Onderwijs (Z&O)

De werkgroep Zorg & Onderwijs (Z&O) sluit aan op onderwijs en projecten van het LUMC en werkte in dat kader in 2020 vooral samen met het LUMC, de Master Vitality and Ageing en het UNC-ZH.

De werkgroep is in 2020 vijf keer bijeengewees, waarvan drie keer via Zoom.

Hoewel door de coronacrisis veel van de voorgenomen plannen, maar ook lopende projecten en samenwerkingsverbanden zijn vertraagd, heeft de werkgroep aan een aantal activiteiten op het terrein van onderwijs, onderzoek en zorg kunnen bijdragen. Naast een bijdrage aan verschillende activiteiten en onderzoeken van de betrokken samenwerkingspartners heeft de werkgroep eveneens aan de onderstaande projecten en activiteiten een bijdrage geleverd.

Onderwijs

- *Samenwerking MBO*

De werkgroep verkende de mogelijkheid van samenwerking met het MBO onderwijs op de terreinen Zorg en Welzijn. De eerste contacten zijn helaas – mede als gevolg van de coronacrisis met gedeeltelijke sluiting van de scholen – nog niet verder gekomen dan wederzijdse verkenning. Hopelijk kan dit een vervolg krijgen in 2021 (zie ook het Werkplan 2021).

Onderzoek

- *Juiste Zorg op de Juiste Plek*

Via Zorg en Zekerheid is het Ouderenberaad gevraagd te adviseren over de invulling van het project Juiste Zorg op de Juiste Plek (JZJP). JZJP is één van de grote projecten van een regionaal ingerichte bestuurstafel van Transmuralis. Een eerste plan voor een deelproject (gericht op het snel oppakken van Klein Leed ter voorkoming van Groot Leed) is in januari besproken in de werkgroep. Als gevolg van de corona is de voortgang helaas vertraagd maar inmiddels heeft Transmuralis het project overgenomen. In 2021 krijgt dit naar verwachting een nadere uitwerking.

- *Project Duurzaam Bewegen*

Een lid van de werkgroep vertegenwoordigde het Ouderenberaad in de advies- en begeleidingsgroep van het (door RAAK gefinancierd) project Duurzaam Bewegen van de Hogeschool Leiden.

- *Onderzoek naar de wenselijkheid en de mogelijkheid van cardiovasculaire preventie met medicatie bij 75-plussers.*

Twee leden van de werkgroep hebben als ervaringsdeskundigen zitting gehad in het

panel van de RAND studie over de mogelijke toepassing van cardiovasculaire preventie met medicatie bij 75-plussers. Via reactie van panelleden op een aantal voorgelegde stellingen werden bouwstenen geformuleerd ter aanpassing van het huidige beleid. Medio december zijn in een slotbijeenkomst van onderzoekers en paneeldeelneemers de resultaten gedeeld en besproken.

- *Onderzoeksvorstel Apotheek Stevenshof*
Vanuit de Academische apotheek Stevenshof, die samenwerkt met het farmaceutisch expertisecentrum SIR, kwam het verzoek of het Ouderenberaad zou kunnen bijdragen aan een voorgenomen studie m.b.t. het gecontroleerd stoppen en minderen van medicatie bij (thuiswonende) ouderen, door gebruik te maken van een baxterrol. Twee leden van de Werkgroep hebben namens het Ouderenberaad het voorstel beoordeeld en akkoord gegeven voor de gevraagde steunbrief. Het project heeft eind 2020 de subsidie gekregen. Nader contact over de bijdrage van de Werkgroep aan de definitieve uitwerking en uitvoering van het project volgen begin 2021.
- *Onderzoeksvorstel Restore*
Twee leden van de werkgroep hebben samen met de voorzitter van het Ouderenberaad op verzoek van de afdeling PHEG van het LUMC commentaar gegeven op het onderzoeksvorstel Restore. Dit onderzoek is gericht op het voorkomen van mogelijk onnodige medicatie bij ouderen met lichte schildklierstoornissen. Ook dit project is inmiddels gehonoreerd; nadere afspraken over de samenwerking met de Werkgroep in de fase van uitwerking en uitvoering volgen in 2021.

Overig

- *Palliatieve zorg*
Een lid van de werkgroep is zowel lid van de Patiënten-Naastenraad van Propallia als lid van het Netwerk Palliatieve Zorg van Transmuralis. Vanuit de Patiënten-Naastenraad wordt aan diverse activiteiten ter verbetering van knelpunten in de palliatieve zorg deelgenomen. Zo zijn pitches gegeven voor het regionale en landelijke onderwijsknooppunt in palliatieve zorg met als doel het onderwijs te motiveren naasten als ervaringsdeskundigen te betrekken bij het onderwijs over palliatieve zorg. Ook wordt namens het Netwerk Palliatieve Zorg deelgenomen aan het co-creatiepanel van het project "In gesprek met de burger". Dit heeft als onderwerp "tijdig spreken over het levenseinde". Een notitie met praktische informatie voor patiënten en hun naasten tijdens de palliatieve en terminale fase is te vinden op de website van het Ouderenberaad.

3.2.3 Werkgroep Achterban (AB)

De werkgroep Achterban (AB) zorgt voor de relatie met de achterban van het Ouderenberaad en voor voeding van de beide andere werkgroepen vanuit deze achterban. De werkgroep is in 2020 zes keer bij elkaar gekomen, waarvan drie keer via Zoom.

Afgelopen jaar zijn onderlinge afspraken binnen de werkgroep verfijnd. In het vervolg sturen de leden conceptstukken aan elkaar door en krijgen de andere leden een week de tijd om te reageren.

- *Organisatie bijeenkomst Keuzes in de laatste levensjaren*
De 10^e bijeenkomst van 'Keuzes in de laatste levensjaren' in maart 2020 is afgelast vanwege het Coronavirus. Het alternatieve plan voor YouTube filmpjes en interview Sleutelstad kon niet doorgaan. Als nieuwe optie wordt met Zorg en Zekerheid de mogelijkheid verkend voor een 10^e bijeenkomst in hun gebouw, in het najaar van 2021. Er is een *toolkit* over het organiseren van bijeenkomsten 'Keuzes in de laatste levensjaren' geplaatst op de website van het Ouderenberaad.
- *Werving uitbreiding Netwerk OB via Seniorenbladen (zie 3.3)*
Leden van de werkgroep zijn actief geweest in de Projectgroep Netwerk, en hebben zich ook ingezet voor de uitbreiding van het netwerk/panel zoals dat nu onder de (nieuwe) Projectgroep Netwerk OB/V&A voortgezet wordt. Er is een oproep tot aanmelding voor het Netwerk en de Nieuwsbrief in diverse Seniorenbladen geplaatst.
- *Website Ouderenberaad*
Een lid van de werkgroep Achterban is, samen met twee andere leden van het OB, verantwoordelijk voor de website van het Ouderenberaad.
- *MySupport (zie 3.1.4)*
Twee leden van de werkgroep zijn betrokken bij onderdelen van de MySupport studie.
- *Overige activiteiten*
De leden van de Werkgroep AB hebben deelgenomen aan/geholpen bij verschillende activiteiten. Een aantal voorbeelden: onderwijs Master Vitality & Ageing, interview laatste levensfase derdejaars geneeskunde studenten, uitwerken vragen t.b.v. discussie rapport derde levensfase, Dementievriendelijk Leiden, en meer.

3.3. Projectgroep Netwerk Ouderenberaad/V&A

In 2020 is begonnen met het opzetten van een Netwerk, bestaande uit geïnteresseerde ouderen uit de regio die het Ouderenberaad willen en kunnen ondersteunen in zijn werkzaamheden. Hiertoe was tijdelijk een *Projectgroep Netwerk Ouderenberaad* ingesteld, met leden uit de werkgroep Achterban, aangevuld met twee leden van het Ouderenberaad die de redactie van de Nieuwsbrief voeren.

Er is een wervingsbrief verzonden aan alle leden van het Ouderenberaad, die op hun beurt andere 60-plussers hebben benaderd. Ook is een welkomstmail opgesteld die toegestuurd werd aan mensen die zich hadden aangemeld.

In de loop van de zomer heeft de ontwikkeling van een netwerk een grote impuls gekregen door de samenwerking met de Master Vitality and Ageing (V&A). Deze samenwerking is verankerd in de structuur van een *Projectgroep Netwerk OB/V&A*, met drie stafleden van V&A en drie leden van het Ouderenberaad. Daarmee is de eerdere, tijdelijke Projectgroep Netwerk ontbonden.

Ter vervanging van de eerdere wervingsmail is een online aanmeldingsformulier ontworpen, waarmee men zich kan aanmelden voor het ontvangen van vragenlijsten en een Nieuwsbrief. Ook hebben medewerkers van V&A de inrichting van een database verzorgd.

Eind december 2020 hadden zich als antwoord op onze oproep in totaal 214 deelnemers (96 mannen (45%) en 116 vrouwen (55%)) aangemeld voor het netwerk. Allen willen benaderd worden voor onderzoek en 176 deelnemers (82%) willen graag de nieuwsbrief ontvangen. De deelnemers komen voor het overgrote deel uit Zuid-Holland, met name uit het werkgebied van het Ouderenberaad ZHN (de Duin- en Bollenstreek, Leiden en omstreken, en Alphen en omstreken).

Dankzij het netwerk kan het OB nu aan een 'ouderenpanel' vragen voorleggen en zo zijn adviezen van een steviger fundament voorzien. De Master V&A kan studenten onderzoeksprojecten laten uitvoeren over onderwerpen die worden afgestemd binnen de Projectgroep. Per jaar kunnen zo onder ouderen enkele (digitale) peilingen worden gehouden, die door studenten worden uitgewerkt.

Eerder onderzoek, met vragenlijsten uitgezet in het landelijke netwerk van V&A, betrof de impact van de coronacrisis op thuiswonende 65-plussers in Nederland, waar meer dan 800 mensen aan deelnamen (Het landelijke netwerk is aanzienlijk groter is dan het regionale van het OB). De resultaten zijn gedeeld met het OB.

Inmiddels is een vervolgonderzoek gestart naar de langetermijneffecten van de coronacrisis. Eind december 2020 hadden 456 ouderen de vragenlijst ingevuld.

3.4 Nieuwsbrief en website

Het Ouderenberaad wil niet alleen kennis 'ophalen' bij zijn achterban, maar ook contact daarmee blijven houden, en informatie delen.

In 2020 is de wens gerealiseerd een eigen digitale *Nieuwsbrief* uit te geven, waarvan het eerste nummer is verschenen per 1 november 2020. Deze is verspreid onder die aanmelders voor het netwerk die daarvoor gekozen hadden. Ook heel wat andere belangstellenden, waaronder onze partners, hebben hem ontvangen.

De redactie wordt gevormd door twee leden en een ondersteuner van het Ouderenberaad.

Een lid van de werkgroep Achterban is, samen met twee andere leden van het OB, verantwoordelijk voor de *website* van het Ouderenberaad. Zij houden de website actueel, onder andere met nieuwe artikelen, uitgebrachte adviezen, nieuwsbrieven en een aanmeldingslink voor het Netwerk.

3.5 Samenstelling van het Ouderenberaad en interne ontwikkelingen

3.5.1 Leden

Irma Gehner is op 9 december 2020 teruggetreden als voorzitter van het Ouderenberaad Zorg en Welzijn Zuid-Holland Noord. In de zomer van 2011 werd Irma door het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC) en het Ouderenberaad benaderd om voorzitter te worden. Op haar geheel eigen wijze heeft zij de afgelopen negen jaar het Ouderenberaad geleid. Niet alleen de bestuurlijke rol paste Irma goed. In gesprek met studenten heeft zij veel bijgedragen aan hun leren, met als motto: 'niet óver, maar mét ouderen praten'. Haar terugtreden als voorzitter betekent gelukkig geen afscheid van het Ouderenberaad. Irma blijft daar lid van, en zal niet alleen deelnemen aan de plenaire bijeenkomsten, maar ook actief zijn in de werkgroep Zorg en Onderwijs. Van daaruit zal ze betrokken blijven bij het onderwijs en de studenten.

Medio 2020 heeft Gert Hylkema het voorzitterschap van de werkgroep Wonen, Welzijn en Zorg overgenomen van Toon Verlaan. Toon Verlaan heeft de werkgroep jarenlang geleid. De werkgroep is hem daarvoor erkentelijk. Toon blijft als lid betrokken bij de werkgroep en het plenaire Ouderenberaad.

Voor de huidige samenstelling van het Ouderenberaad met informatie over de leden wordt u verwezen naar het Smoelenboek op de website:

<https://www.ouderenberaadzuidhollandnoord.nl/wat-doen-wij/Samenstelling/>

3.5.2 Ondersteuning

In 2020 werd het Ouderenberaad inhoudelijk en financieel ondersteund door de landelijke Raad van Ouderen, vanuit overheidssubsidie.

In de persoon van prof. dr. J. Gussekloo is het LUMC formeel verantwoordelijk voor het Ouderenberaad. Zij bewaakte in 2020 het budget en leverde coördinerende ondersteuning. Daarnaast kregen we van het LUMC in de persoon van Patricia van Niekerk secretariële ondersteuning. Van de faciliteiten in het LUMC werd vanwege de coronapandemie amper gebruik gemaakt, in 2020 voorzag het LUMC het Ouderenberaad van digitale beeldbelvoorzieningen (Zoom) en faciliteerde het een feestelijke kerstborrel met borrelpakket.

Het LUMC en later het UNC-ZH verleende in de persoon van Lisa van Tol inhoudelijke en coördinerende ondersteuning. Helaas moest het Ouderenberaad eind 2020 afscheid van haar nemen. Voor een deel van haar taken (m.n. de ondersteuning van de Werkgroep Zorg en Onderwijs) is Janneke Groothuyse aangetreden als nieuwe ondersteuner.

De werkplaats Sociaal domein van de Hogeschool Leiden leverde in de persoon van dr. Margaret von Faber inhoudelijke ondersteuning en coördinatie aan de werkgroep Wonen, Welzijn en Zorg.

De Master Vitality and Ageing gaf in de persoon van Nicol Nijssen inhoudelijke ondersteuning en coördinatie aan de werkgroep Achterban. Zij was ook betrokken bij de Nieuwsbrief, de website en het Ouderenberaad Netwerk.